

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V
T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk
CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar fra Landbrug & Fødevarer vedrørende vejledning om tilskud til vådområde og lavbundsprojekter 2022 (j.nr. 21-2712-000003)

Vi sender hermed Landbrug & Fødevarers bemærkninger til den høring, Landbrugsstyrelsen har udsendt d. 21. januar 2021 vedr. ovennævnte vejledning. Landbrug & Fødevarer har også afgivet høringssvar i forbindelse med høringen af bekendtgørelsen vedr. disse ordninger. De følgende bemærkninger skal ses som et supplement til disse.

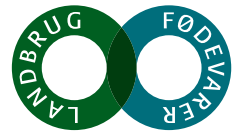
Lodsejernes mulighed for at søge grundbetaling under artikel 32

I afsnit 3.3.5 på side 15 beskrives lodsejernes mulighed for at fortsætte med at få grundbetaling til de arealer, der indgår i vådområde- og lavbundsprojekterne. I forhold til de gældende regler for EU's landbrugspolitik foreslås det at præcisere sætningen ved at tilføje det, der nedenfor er markeret med fed: ***"Arealer med tilsagn om tilskud til en arealstøtteordning om fastholdelse af lavbundsprojekter, kan dog opretholde grundbetalingen under undtagelsesbestemmelsen i tilsagnsperioden, også selvom tilsagnet er givet til arealer i lavbundsprojekter, der udelukkende leverer CO₂-effekt."*** Dermed tydeliggøres det, at det kun gælder i tilsagnsperioden.

I vejledningen henvises der til de nugældende regler for artikel 32 i forordning 1307/2013. Disse regler bliver per 1. januar 2023 erstattet af reglerne i artikel 4 i forordning 2021/2115. Eftersom de projekter, der søges om støtte for under vådområde- og lavbundsordningerne i 2022, formentlig først vil blive realiseret efter 1. januar 2023, er det vigtigt, at de nye regler også beskrives i vejledningsmaterialet. Det skyldes ikke mindst, at det er vigtigt, at der kommer en tilstrækkelig forventningsafstemning i forhold til muligheden for at søge direkte arealstøtte til de arealer der indgår i projekterne allerede fra starten, dvs. inden projektet realiseres.

Blandt andet vil referenceåret blive ændret fra 2008 til perioden 2015-2022, og det er på nuværende tidspunkt under afklaring, om nogle af de tilføjelser, der er kommet til artikel 4, kan give anledning til justerede muligheder for at modtage direkte arealstøtte til projektarealerne.

Landbrug & Fødevarer savner, at der i vejledningen henvises til, hvordan det vurderes om et lavbundsprojekt er direktivimplementerende, eller det blot har CO₂-effekt. I den forbindelse vil Landbrug & Fødevarer gerne kvittere for, at Miljøstyrelsens vurderingskriterier for direktivimplementering er blevet lagt på deres hjemmeside. Landbrug & Fødevarer vil foreslå, at der i vejledningen linkes direkte til disse vurderingskriterier, og at der tilføjes en beskrivelse af, hvordan et konkret projekt kan blive vurderet. Som Landbrug & Fødevarer har forstået det, vil der blive foretaget en vurdering på baggrund af indsendelse af en artikel 32-erklæring til Landbrugsstyrelsen.

2023 og muligheden for at anvende arealerne i andre arealordninger

Landbrug & Fødevarer foreslår, at afsnit 3.8 på side 25 uddybes, så det fremgår tydeligt, hvilke tilskudsordninger det vil være muligt at søge på arealerne fra 2023 og frem. Det gælder også mulighederne for at anvende arealerne til opfyldelse af kravet om etablering af 4 pct. ikke-produktive arealer, og om det er muligt at søge de nye 1-årige bio-ordninger på arealerne.

Fra 2023 overgår ordningerne desuden til engangserstatninger, og vi savner en vurdering af, hvilke konsekvenser, det vil have.

Der mangler ligeledes information om, hvordan Klima-skovfonden kan samarbejde med de nuværende landbrugsordninger.

Værditabsfinansiering

Det er en meget stor mangel, at der i disse og i øvrige udtagningsordninger ikke er mulighed at dække et tab på ejendomskøb, fx ved nedlæggelse af en ejendom med bygninger og produktionsapparat. Det vil være meget afgørende for at få en hurtigere fremdrift i alle typer af projekter.

Naturlig opvækst af buske og træer på projektarealerne

Det fremgår af vejledningens afsnit 4.7.2.3, at der som en del af den tinglyste servitut på arealerne ikke må etableres skov eller energi-, lav- eller stævningskov på projektarealerne. SEGES og Landbrug & Fødevarer er af den opfattelse, at denne bestemmelse ikke hindrer eventuel naturlig opvækst af buske og træer på projektarealerne.

Der kan være lodsejere, der overvejer mulighederne for blot at lade hele eller dele af arealerne ligge uden årlig landbrugsaktivitet, eller hvor det på grund af skiftende vandstand kun en gang imellem er muligt at gennemføre landbrugsaktivitet. På sådanne arealer, vil der med tiden komme naturlig opvækst af buske og træer. Derfor er det vigtigt, at det præciseres i vejledningen, om dette er muligt.

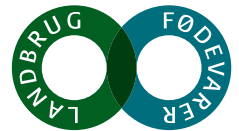
Derudover er det vigtigt, at det også nævnes, hvilken betydning det vil have i forhold til overholdelse af andre regler gældende for arealerne samt mulighederne for at få landbrugsstøtte til arealerne.

Det drejer sig blandt andet om overholdelse af driftslovens bestemmelser om rydningspligt. Landbrug & Fødevarer mener, at det skal være muligt automatisk at dispensere for disse regler på projektarealerne. Forholdet til driftslovens øvrige tilsagns- og støttebetingelser skal også nævnes.

I forhold til mulighederne for at få landbrugsstøtte til arealerne er der vigtigt at få afklaret, om eventuel opvækst af buske og træer på arealerne kan betragtes som adgangsgivende til anvendelse af undtagelsesbestemmelserne i artikel 32 (kommende artikel 4), og om opvækst af buske og træer vil have mulighed for at indgå som småbiotoper enten i lodsejerens opfyldelse af det nye krav om etablering af 4 % ikke produktive arealer. Landbrug & Fødevarer har påbegyndt dialog med Landbrugsstyrelsen om dette.

Konsulentbistand

I boksen i afsnit 3.4.4 fremgår det, at projektejeren kan "overveje deltagelse af oplandskonsulent, rådgiver, jordfordelingsplanlægger mm." Oplandskonsulent/rådgiver skal kunne indgå med timebetaling. I dag er der en fastlagt grænse på 50.000 kr. ved kommunerne. Dette beløb rækker ikke i større komplicerede projekter og bør derfor ændres.

I afsnit 5.1.7 om udgifter til konsulentbistand fremgår det, at "kravet om, at I skal sende to tilbud for udgifter over 50.000 kr., også gælder for udgifter til konsulentbistand". Dette er ret uheldigt, da jordejerne ofte ønsker at anvende egne rådgivere i processen. Hvert rådgivningselskab i Dansk Landbrugsrådgivning har deres egne veldefinerede timepriser. Komplexiteten mellem forskellige støtte- og tilsagnsbetingelser er stor, og mange landmænd og lodsejere vil søge rådgivningen hos eksperter, der har overblikket og erfaring med bestemmelserne. Det er væsentligt for lodsejernes velvillighed, at der kan søges rådgivning, de har tillid til.

Tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer

I afsnit 3.8 beskrives muligheden for at søge tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer. Ordningens formål er at forbedre natur, vandmiljø og klima. Det er problematisk, at muligheden for at søge tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer kun nævnes en enkelt gang i vejledningen, og dette er under et punkt, der handler om "begrænsninger" og ikke "muligheder". Dernæst er det ikke hensigtsmæssigt, at den betingelse, der nævnes som eksempel i teksten, er en af de betingelser som undtagelsesbestemmelsen under artikel 32 tillader, såfremt det er som følge af det direktivimplementerende tiltag, der er skyld i, at vegetationen ikke længere er lever op til betingelserne for plantedække jf. vejledning om pleje af græs- og naturarealer.

Væsentlig kvælstofreduktion

I afsnit 3.5.4 skrives om "vådområder, der er gennemført med det formål at modtage og fjerne kvælstof fra landbrugsarealer". Lavbundsprojekter, der gennemføres på baggrund af en væsentlig kvælstofreduktion, bør kunne nævnes på samme vis som vådområdeprojekterne.

Med venlig hilsen

Mikael Strandbygaard
Chefkonsulent

Miljø & Bæredygtighed, Axelborg

M +45 2857 6901
E mist@lf.dk